

1474 (2022-2023) – Nr. 2
ingediend op 31 januari 2023 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding
uitgebracht door Katja Verheyen

over de nota van de Vlaamse Regering

ingediend door minister Benjamin Dalle

over de bijsturing van het Vlaams Actieplan
Armoedebestrijding 2020-2024: update 2022

Documenten in het dossier:

1474 (2022-2023) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding:

Voorzitter: Stefaan Sintobin.

Vaste leden:

Koen Daniëls, Veerle Geerinckx, Elke Sleurs, Tine van der Vloet, Katja Verheyen;

Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters;

Maike De Rudder, Katrien Schryvers;

Freya Saeys, Maurits Vande Reyde;

Ann De Martelaer, Jeremie Vaneeckhout;

Freya Van den Bossche.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Freya Perdaens, Sarah Smeyers, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout;

Yves Buysse, Ilse Malfroot, Frieda Verougstraete-Deschacht;

Vera Jans, Kurt Vanryckeghem;

Gweny De Vroe, Emmily Talpe;

Johan Danen, Celia Groothedde;

Conner Rousseau.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

INHOUD

I.	Toelichting door Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding	4
1.	Situering.....	4
2.	Strategisch kader.....	4
3.	Bijsturing	4
3.1.	Omgevingsanalyse	5
3.2.	Acties	6
3.3.	Nieuwe acties in het beleidsdomein Armoedebestrijding.....	6
II.	Bespreking.....	6
1.	Uiteenzetting van Maxim Veys.....	6
2.	Uiteenzetting van Katja Verheyen	8
3.	Uiteenzetting van Ann De Martelaer	9
4.	Uiteenzetting van Maaïke De Rudder	10
5.	Uiteenzetting van Lise Vandecasteele	11
6.	Uiteenzetting van Suzy Wouters	11
III.	Antwoord van minister Benjamin Dalle	12
IV.	Replieken.....	14
	Gebruikte afkortingen	17

Bijlage: zie de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding besprak de nota van de Vlaamse Regering over de bijsturing van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024: update 2022, tijdens haar vergadering van woensdag 18 januari 2023.

De presentatie van minister Benjamin Dalle is terug te vinden op de [dossierpagina](https://www.vlaamsparlement.be/dossierpagina) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Toelichting door Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding

1. Situering

Zoals decretaal bepaald heeft deze Vlaamse Regering in het eerste jaar van de regeerperiode een Vlaams actieplan armoedebestrijding opgesteld. Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024 is door toenmalig minister Wouter Beke ingediend in het Vlaams Parlement. De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding heeft er een bespreking aan gewijd (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 476/1 en 2). De decretaal voorgeschreven voortgangsrapportage is op 25 maart 2022 voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Op basis daarvan en van de actuele situatie heeft minister *Benjamin Dalle* werk gemaakt van een bijsturing.

Vanwege de energie- en inflatiecrisis heeft deze Vlaamse Regering extra inspanningen geleverd tijdens de opmaak van de begroting voor 2023. Die bijkomende acties zijn geïntegreerd in deze bijsturing, wat geleid heeft tot een beperkte vertraging. Op 28 oktober 2022 werd deze bijsturing medegedeeld aan de Vlaamse Regering, waarna de bijsturing werd ingediend in het Vlaams Parlement.

2. Strategisch kader

Het strategische kader en de opmaak zijn niet gewijzigd. Slide 3 geeft de opbouw weer. Er is de definitie van armoede, naast een overzicht van de wettelijke omkadering en de vier leidende principes: regiefunctie van de lokale overheid, participatief en krachtgericht beleid voeren, resultaatgerichte monitoring en wetenschappelijk onderbouwd beleid en, ten slotte, solidariteit en verantwoordelijkheid.

In de bijsturing zijn de vijf strategische doelstellingen eveneens overgenomen. De Vlaamse overheid voorkomt en bestrijdt onderbescherming om te vermijden dat mensen in armoede en sociale uitsluiting terechtkomen. De Vlaamse overheid zet gerichte acties op tegen kinderarmoede. De Vlaamse overheid zet in op activering, het versterken van mensen en het verhogen van zelfredzaamheid. De Vlaamse overheid ondersteunt burgers bij plotse veranderingen in hun leven zodat het risico om in armoede terecht te komen, beperkt wordt. De Vlaamse overheid zet in op een kwaliteitsvolle, leefbare en gezonde omgeving voor iedereen.

Deze strategische doelstellingen waren de prioriteiten van de Vlaamse Regering bij de opmaak van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024. Het zijn nog steeds de prioriteiten van het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid.

3. Bijsturing

De bijsturing zit vervat in twee belangrijke delen. De omgevingsanalyse is in samenwerking met Statistiek Vlaanderen geüpdatet met de recentste cijfers. Gezien het belang van correcte cijfers verdient Statistiek Vlaanderen alle lof voor het up-to-date houden en ontsluiten van alle cijfergegevens.

Ten tweede zijn alle actiefiches aangepast door de aandachtsambtenaren Armoedebestrijding van elk departement, en dat in overleg met de bevoegde ministers. Er is naar wijzigingen en nieuwe acties gevraagd. Er zijn zeventien volledig nieuwe acties toegevoegd. De overige acties zijn grondig geüpdatet.

De structuur van de acties is gelijk. Elke actiefiche vermeldt de trekkende minister om parlementsleden behulpzaam te zijn bij het indienen van vragen. Alle ministers rapporteren over hun acties in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024. Ze doen dat ook in hun beleids- en begrotingstoelichtingen. In de Vlaamse Regering draagt iedereen zijn verantwoordelijkheid in de strijd tegen armoede.

Armoedebestrijding is een transversale of horizontale bevoegdheid. Transversaal werken is een uitdagende manier van werken voor de Vlaamse Regering maar ook voor het Vlaams Parlement. Minister Benjamin Dalle roept daarom alle parlementsleden op om alle ministers over hun actieplannen te bevragen in de bevoegde commissies. Het is belangrijk dat het Vlaams Parlement dit van nabij volgt zodat er voldoende aandacht is voor de uitvoering van dit plan.

3.1. Omgevingsanalyse

De geüpdatete omgevingsanalyse is gebaseerd op de meest recente cijfers. Het armoederisico is gebaseerd op de EU-SILC 2021, die gebaseerd is op de inkomens van 2020. In deze cijfers zit het effect van het eerste coronajaar. Het armoederisico is in Vlaanderen verder gedaald tot 7,8 procent, wat het laagste peil is sedert de start van de metingen op basis van deze indicator.

De grafiek op slide 7 geeft het risico op armoede of sociale uitsluiting weer. De grafiek verzamelt alle mensen met een inkomen onder de armoedegrens, werkarme gezinnen en gezinnen met een ernstige materiële deprivatie. Dit cijfer is verder gedaald tot 11,2 procent. De grafiek op slide 7 eindigt met een dubbele lijn: de EU2020-indicator en de EU2030-indicator. De laatste indicator komt uit op 12,4 procent. De stijging kan worden verklaard door de toevoeging van de 60- tot 64-jarigen bij de categorie van werkarme gezinnen. Daarnaast is er een extra sociale dimensie toegevoegd aan de criteria van maatschappelijke deprivatie.

Slide 8 is gebaseerd op cijfers uit de EU-SILC 2020 omdat recentere cijfers nog niet voorhanden zijn. Vlaanderen is zowel in België als in Europa een van de betere leerlingen. Dit goede resultaat mag benoemd worden maar mag volgens minister Benjamin Dalle in geen geval leiden tot zelfgenoegzaamheid of een daling van het ambitieniveau.

In de omgevingsanalyse zijn nog andere relevante en interessante cijfers terug te vinden. Armoede blijft ongelijk verdeeld tussen bevolkingsgroepen. Het armoederisico voor ouderen bedraagt 13 procent terwijl dat voor minderjarigen 8 procent is. Aangezien kinderarmoede vroeger hoger scoorde dan gemiddeld is dat cijfer hoopvol. Eenoudergezinnen of eenpersoonshuishoudens, huurders en mensen geboren buiten België lopen eveneens een hoger armoederisico. Het bedraagt respectievelijk 16 procent voor eenoudergezinnen en eenpersoonshuishoudens, en 18 procent voor huurders. Voor wie buiten België maar binnen de EU geboren wordt, bedraagt het risico 15 procent. Het loopt op tot 21 procent voor wie buiten de EU wordt geboren.

Wie werkloos of werkzoekend is, loopt een armoederisico van 23 procent. Voor werkenden is dat cijfer 3 procent. Minister Benjamin Dalle wijst erop dat die 3 procent in absolute cijfers uitgedrukt over een grote groep mensen gaat.

De kansarmoede-index is verder gedaald. Tijdens de coronapandemie daalde het aantal afsluitingen van water en energie fors. Er was tegelijk een piek in het aantal leefloongerechtigden. Het aantal Vlamingen met achterstallige betalingen nam af.

Hierbij dient opgemerkt dat deze cijfers weinig zeggen over de actuele toestand. Er wordt niet genowcast. De crisis in de kosten van heel wat gezinnen is nog niet gereflecteerd in de armoedecijfers.

De gedaalde cijfers zijn reden tot tevredenheid omdat ze mede het gevolg zijn van beleidsmaatregelen van de verschillende regeringen tijdens de coronapandemie. Ze zijn ook beïnvloed door de berekeningswijze waardoor de armoedegrens slechts beperkt is gestegen omdat de algemene welvaart minder snel steeg tijdens de pandemie. De omliggende landen kennen deze daling niet.

3.2. Acties

Minister Benjamin Dalle vestigt de aandacht op zeventien nieuwe acties waarbij de inzet op de strijd tegen kinderarmoede een grote prioriteit is. Daarnaast zijn er bijkomende acties – soms op bestaande fiches – om de energiecrisis tegen te gaan. De minister is ervan overtuigd dat de verantwoordelijke ministers bereid zijn in te gaan op alle vragen over hun acties.

3.3. Nieuwe acties in het beleidsdomein Armoedebestrijding

Er is een uitbreiding van de erkende verenigingen waar armen het woord nemen. Sedert 1 januari 2023 zijn zes bijkomende verenigingen erkend na een inhoudelijke analyse door het Departement WVG. Deze actie moet bijdragen tot een sterkere participatie van mensen in armoede.

Daarnaast is er een aanzienlijke versterking van de strijd tegen kinderarmoede. Hoewel de kinderarmoedecijfers gunstig evolueren, kan niemand aanvaarden dat kinderen in armoede moeten opgroeien. De begroting voor 2023 bevat 8 miljoen euro extra. Dit bedrag wordt gelijk verdeeld over de begrotingsjaren 2023 en 2024.

Er wordt een vernieuwd en verbreed laagdrempelig initiatief genomen inzake gezinsondersteuning voor aanstaande gezinnen en gezinnen met kinderen met het oog op de bestrijding van kinderarmoede. Het is de bedoeling projecten te steunen die inzetten op brede gezinsondersteuning voor aanstaande en jonge gezinnen met als doel de realisatie van hun grondrechten om aldus hun zelfredzaamheid te verhogen.

Net voor het jaareinde van 2022 is het initiatief Samen op Straat gelanceerd. Jongeren in dichtbevolkte wijken kunnen hun talenten inzetten voor de buurt. Dit initiatief bestaat al in Borgerhout, Antwerpen-Noord en op het Kiel. Er zijn middelen om dat op korte termijn ook in te voeren in Gent, Vilvoorde, Willebroek en Anderlecht. Minister Benjamin Dalle wil sterk inzetten op deze methodiek waarin hij groot geloof heeft.

Ten slotte krijgt België in 2024 het EU-voorzitterschap Jeugd. Dat is een onderdeel van het Belgische EU-voorzitterschap. Sociale inclusie zal hoog op de agenda van de Europese Jeugdraden worden gezet.

II. Bespreking

1. Uiteenzetting van Maxim Veys

Maxim Veys apprecieert de bescheidenheid van minister Benjamin Dalle wanneer hij het heeft over de armoede-indicator. Iedereen is benieuwd naar de EU-SILC-

cijfers over 2021. De armoedegrens ligt op 60 procent van de mediaan. Als het algemene inkomen daalt, daalt ook de armoedegrens. Het is goed dat de minister voorzichtigheidshalve geen verregaande conclusies trekt.

Tijdens de bespreking van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024 stelde Vooruit vast dat er te weinig structurele maatregelen werden genomen om op lange termijn een verschil te maken. Maxim Veys is nog steeds van mening dat dat het geval is. Hij is het eens met de uitnodiging van de minister om alle bevoegde ministers te bevragen, en drukt de hoop uit dat minister Benjamin Dalle dat zelf ook wekelijks doet in de Vlaamse Regering.

Een ander pijnpunt waarop tijdens de bespreking werd gewezen, is de armoede-detectie. Om mensen te kunnen versterken moet armoede eerst opspoorbaar zijn. Vlaanderen speelt een belangrijke rol in automatische rechtentoekenning en bewustmaking, maar deze voornemens komen slechts pover aan bod. Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024 zegt niets over het beschikbaar maken van alle informatie waarover Kind en Gezin beschikt. Maxim Veys stelt vast dat er inmiddels vooruitgang is geboekt op het vlak van kennisdeling met de lokale besturen. Met hoeveel lokale besturen is een samenwerkingsverband gesloten? Hoeveel lokale besturen beschikken over gegevens om te kunnen inzetten op verborgen armoede?

Tijdens de bespreking merkte Vooruit een gebrek aan maatregelen om de betaalbaarheid voor private huurders te verbeteren. De private huurmarkt is het segment van de woonmarkt waar de meeste problemen rijzen. Na lang aandringen zijn maatregelen genomen voor de indexering van de huurprijzen. Die maatregelen lopen nog tot oktober 2023. Vooruit blijft waakzaam omdat de huurprijzen niet dalen, en blijft bezorgd over de huurpremie.

Aan de start van deze regeerperiode was Vooruit van oordeel dat het groeipakket geen impact heeft op de armoede in vergelijking met de vroegere federale kinderbijslag. De recente actualisatie van de actiefiche over het groeipakket wijst op een verhoging van de sociale toeslagen. Deze verhoging volstaat niet volgens Maxim Veys omdat het groeipakket niet geïndexeerd wordt. De verhoging van de sociale toeslagen is een nuloperatie. Cd&v wou daar sterker op inzetten maar kon zijn coalitiepartners niet overtuigen. De verhoging van de sociale toeslagen is geen investering maar een beperkte correctie op een grote besparing.

Er wordt 8 miljoen extra geïnvesteerd in de strijd tegen kinderarmoede. Welke acties lopen er al? Wat zijn de plannen? Wordt dat nader uitgewerkt met de lokale besturen? Volgt er nog een projectoproep? Volgens de actiefiche is het de bedoeling mensen en organisaties die lokaal actief zijn te verbinden om antwoorden te bieden op concrete problemen. Vooruit is van oordeel dat een maximumfactuur voor het onderwijs, waar deze Vlaamse Regering niet op ingaat, veel problemen oplost.

Stemt het vernieuwd en verbreed laagdrempelig initiatief inzake gezinsondersteuning voor aanstaande gezinnen en gezinnen met kinderen met het oog op de bestrijding van kinderarmoede, overeen met het proefproject met de gezinscoaches? Wat is de stand van zaken van de gezinscoaches? Is er een proefproject in elke regio? Wordt het budget volledig gebruikt? Hoe zal het proefproject, dat tot oktober 2023 loopt, uitgerold worden? Zijn er tussentijdse conclusies? Welk budget is nodig om in heel Vlaanderen met gezinscoaches te werken? Is minister Benjamin Dalle ervan overtuigd dat dat een goede zaak zou zijn?

Op welke wijze wordt er met de lokale besturen actief samengewerkt aan armoede-detectie?

Het regeerakkoord bevat verschillende maatregelen voor betaalbaar wonen en kosten-beheersing in het onderwijs. De ministers Matthias Diependaele en Ben Weyts

maken dat slechts beperkt waar. Wat zal de Vlaamse Regering op dit punt doen? Hoe staat minister Benjamin Dalle daartegenover? Is hij tevreden met de aanpak van de vermelde ministers?

De uitbreiding van de studietoelage in het hoger onderwijs staat op pauze. De impact van corona op de inkomensverdeling is nog onduidelijk. Maxim Veys vraagt minister Benjamin Dalle om toe te lichten waarom deze maatregel niet meteen wordt uitgevoerd, aangezien het inschrijvingsgeld stijgt en de huurprijzen voor studentenkamers toenemen. Mag men zich aan beterschap verwachten zodra er zicht is op de cijfers voor het jaar 2021? Hoe staat minister Benjamin Dalle, eveneens bevoegd voor Jeugd, daartegenover?

Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024 vermeldt kort de brugfiguren in onderwijs en kinderopvang wanneer het over de buurtstewards gaat. De focus ligt voornamelijk op de Roma. In het plan Samenleven van minister Bart Somers komt de bevolkingsgroep aan bod. Dat zich daarvoor 43 lokale besturen hebben ingeschreven, is een goede maar onvoldoende stap voor Maxim Veys. Aangezien uit de praktijk blijkt dat een brugfiguur grote impact heeft op detectie zou de Vlaamse Regering hierin meer moeten investeren. Plant de Vlaamse Regering een uitbreiding van dit initiatief over heel Vlaanderen?

Armoedebestrijding houdt ook verband met de toegang tot wonen. De drempels worden bijvoorbeeld beschreven in het actieplan Dak- en thuisloosheid. Hoe staat minister Benjamin Dalle tegenover praktijktesten op discriminatie? Mensen met een laag inkomen hebben het moeilijk om een betaalbare huurwoning te vinden. Discriminatie heeft impact op de toegang tot de woonmarkt. Moet dat opgenomen worden op niveau van de Vlaamse Regering? Op de woonmarkt wordt onvoldoende ondernomen.

Maxim Veys is tevreden dat er naar de kritiek van Vooruit wordt geluisterd. Er zou echter nog sterker op ingezet kunnen worden. Hij waardeert de extra aandacht voor kinderarmoede maar wacht op het antwoord van minister Benjamin Dalle om te weten hoe dat ingevuld zal worden.

2. Uiteenzetting van Katja Verheyen

Katja Verheyen noemt het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024 een belangrijk instrument voor de monitoring van het armoedebeleid. Dankzij de evaluatie en bijsturing blijft dit document, dat de geest van zijn decretale basis respecteert, geen dode letter. Het document belichaamt tegelijk de essentie van armoedebestrijding: een gecoördineerde en beleidsdomeinoverschrijdende aanpak op verschillende bestuursniveaus. Na twee gigantische crisissen is duidelijk dat samenwerken cruciaal is. Vlaanderen neemt zijn verantwoordelijkheid. De positie van Vlaanderen is gunstiger dan die van andere gewesten maar dat mag niet tot tevredenheid of zelfgenoegzaamheid leiden.

Het commissielid focust op de nieuwe acties, die niet altijd onder de bevoegdheid van minister Benjamin Dalle vallen. Het preventief gezinsondersteunend aanbod wordt uitgebouwd. In de eerste fase wordt een plan van aanpak gemaakt binnen de contouren van een inclusief en geïntegreerd gezinsbeleid en van Vroeg & nabij. Katja Verheyen heeft bedenkingen bij Vroeg & nabij. Ze suggereert hierover in overleg te treden met minister Hilde Crevits om deze passage te schrappen of toch minstens kritisch te bekijken.

Dankzij de toegang tot het centraal register collectieve schuldenregeling wordt de vrijstelling van bijdragen aan de Vlaamse sociale bescherming geautomatiseerd. Het is een goede zaak dat de administratieve lasten voor personen in een collectieve schuldenregeling wegvalt. Het valt immers voor dat zij een administratieve geldboete

oplopen terwijl ze rechthebbende zijn. Op die manier bouwen ze schulden op bovenop alle andere schulden. Kan de Vlaamse overheid deze maatregel breder opentrekken? Katja Verheyen beoogt geen bijkomende vrijstellingen maar wie in een collectieve schuldenregeling zit, zou op automatische rechtentoekenningen moeten kunnen rekenen.

Hoe ver staat het met de uitwisseling van kansarmoedegegevens van Kind en Gezin met de lokale besturen?

Er wordt 8 miljoen euro uitgetrokken ter versterking van de strijd tegen kinderarmoede. Het lid vraagt de minister hierrond duidelijkheid te verschaffen.

De omschrijving van het vernieuwde en verbrede laagdrempelige initiatief inzake gezinsondersteuning voor aanstaande gezinnen en gezinnen met kinderen met het oog op de bestrijding van kinderarmoede, is volgens Katja Verheyen vaag. Ze vraagt de minister één proefproject toe te lichten.

Voor Samen op Straat wordt 1,9 miljoen euro vrijgemaakt. Het is ontzettend belangrijk om druggebruik te ontraden bij wie geneigd lijkt in een crimineel milieu te verzeilen. In bepaalde wijken heeft de illegale economie een beter imago dan eerlijk gaan werken.

Aan het begin van de regeerperiode was er commotie rond de vormingsorganisaties die werken vanuit de participatie van mensen in armoede. Ondertussen is duidelijk dat dit in het beleidsdomein Welzijn thuishoort. Wie daar aan het begin van de regeerperiode kritisch over was, zou de eerlijkheid aan de dag moeten leggen om toe te geven dat deze Vlaamse Regering nog steeds luistert naar ervaringsdeskundigen.

3. Uiteenzetting van Ann De Martelaer

Ann De Martelaer vraagt waarom er geen evaluatie is voorafgegaan aan deze update. Veel actiepunten hadden de voorbije jaren afgerond moeten zijn. Ze gaat daarom in op de uitnodiging van minister Benjamin Dalle om alle bevoegde ministers te ondervragen. Pleegt minister Benjamin Dalle als coördinerend minister overleg over armoedebestrijding met de andere leden van de Vlaamse Regering? Is het niet aangewezen om in de toekomst een soort armoedekabinet samen te roepen om samen met de stakeholders na te gaan in welke mate de actiepunten gerealiseerd zijn en omgezet kunnen worden in structureel beleid?

Uit de omgevingsanalyse blijkt dat de coronamaatregelen geleid hebben tot een lichte daling van de armoedepercentages. Volstaat deze update om dat onder controle te houden zodat de armoedegrafiek blijft dalen?

Het is een goede zaak dat de budgetten voor de OCMW's verhoogd zijn, gezien de grote hulpvragen als gevolg van de energiecrisis en de gestegen inflatie. De vraag rijst evenwel of de budgetten zullen volstaan.

Het actiepunt rond de strijd tegen de kinderarmoede is vaag geformuleerd. Minister Benjamin Dalle gaat na hoe hij dat best kan aanpakken. Is het extra budget uitsluitend bedoeld voor dat onderzoek of is het al gereserveerd voor verdere maatregelen in afwachting van dat onderzoek?

Armoede op school is een belangrijk element van kinderarmoede. Opteert minister Benjamin Dalle voor proefprojecten tegen menstruatiearmoede? Volgen er proefprojecten rond gezonde, warme en betaalbare voeding? Hoe wordt een en ander verder uitgerold? Kiest de minister voor structurele maatregelen om de maximumfactuur in het secundair onderwijs aan te pakken?

De Koning Boudewijnstichting gaf tijdens de voorstelling van haar statistieken in 2022 aan dat werken en een inkomen verwerven belangrijk zijn om uit de armoede te geraken. Er is toen gepleit voor tal van maatregelen die het mogelijk maken om te gaan werken. Kinderopvang gratis aanbieden onder een bepaalde inkomensgrens zou bijvoorbeeld een goede oplossing zijn. Het beleid gaat niet zover en het kinderopvangaanbod is beperkt. Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024 bevat geen actiepunten om de drempel tot de kinderopvang te verlagen. Is minister Benjamin Dalle bereid daar extra op in te zetten?

4. Uiteenzetting van Maaïke De Rudder

Maaïke De Rudder zegt dat armoedebestrijding meer dan ooit een belangrijke uitdaging blijft. Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024 is een uitgebreide leidraad en een overzicht van alle acties over de verschillende beleidsdomeinen heen. Het is een goede zaak dat dit plan een dynamisch document is dat geregeld kan worden aangepast om in te spelen op de actualiteit.

Minister Benjamin Dalle is de coördinerende minister. Het is belangrijk dat alle ministers in hun bevoegdheidsdomein hun verantwoordelijkheid nemen en aandacht besteden aan armoedebestrijding.

De acties zijn op talrijke punten aangepast en bijgestuurd. Er zijn nieuwe acties toegevoegd die dit jaar en de komende jaren uitgewerkt zullen worden op het terrein. De strijd tegen armoede wordt niet uitsluitend op Vlaams niveau gevoerd. Alle beleidsniveaus zijn nodig in die strijd. Vooral het lokale niveau is belangrijk want het zijn de maatschappelijke werkers die dagdagelijks met de realiteit geconfronteerd worden. Uit de nieuwe acties blijkt dat er veel goede en nieuwe ondersteuning – vergezeld van de bijbehorende budgetten – gaat naar het lokale niveau.

Hoe ervaart minister Benjamin Dalle de samenwerking in de strijd tegen armoede met de overige ministers in de Vlaamse Regering? Hoe verloopt die samenwerking? Schenken de andere beleidsdomeinen voldoende aandacht aan de strijd tegen armoede? Zijn er mogelijkheden om dat nog te versterken? Het is immers belangrijk dat de talrijke acties uit het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024 vertaald worden naar de praktijk.

Hoeveel lokale besturen hebben positief gereageerd op de projectoproep rond het uitwisselen van lokale armoede-expertise? Zijn de lokale besturen ondertussen gematcht? Is het nodig om de projectoproep te herhalen en de lokale besturen nogmaals warm te maken voor deze uitwisseling?

Er lopen enkele proefprojecten met gezinscoaches. Het wetenschappelijk onderzoek wordt afgerond in oktober 2023. Welk vervolg wordt daaraan gebreed? Wordt dit de komende jaren voortgezet? Wordt het breder uitgerold dan de huidige proefprojecten?

Hoe zullen de bijkomende middelen in de strijd tegen de kinderarmoede verdeeld worden? Moeten de lokale besturen een aanvraag indienen of worden de middelen verdeeld op basis van het aantal inwoners?

Een werkgroep met vertegenwoordigers van de invorderaars en hulpverleners werkt aan een protocol tegen schuldopbouw tegen begin 2023. Maaïke De Rudder informeert afsluitend naar de stand van zaken.

5. Uiteenzetting van Lise Vandecasteele

Lise Vandecasteele beaamt dat de goede cijfers niet geruststellend zijn omdat er wel degelijk problemen zijn. Ze heeft op basis van de genomen beleidsmaatregelen de indruk dat minister Benjamin Dalle het probleem onderschat.

Volgens Pelicano gaan 171.000 kinderen naar school met een lege brooddoos of met slecht en onvoldoende eten. Daarin investeren zou heel wat opleveren. Het bedrag dat mensen minimaal moeten uitgeven aan eten is sterk gestegen, blijkt uit de referentiebudgetten van CEBUD. Ouders met twee kinderen tussen 6 en 17 jaar geven maandelijks zo'n 500 euro of 10 procent meer uit dan een jaar geleden. De rijen aan de voedselbanken worden langer. Er is sprake van een stijging met 15 procent in vergelijking met een jaar geleden. Dat is een belangrijk signaal omdat er al veel aan de hand moet zijn alvorens iemand zich tot de voedselbank wendt.

Energiearmoede neemt toe. Fluvius meldt dat steeds meer mensen een beroep doen op een budgetmeter. In 2022 zijn er tienduizend extra geïnstalleerd. OCMW's zien steeds meer mensen die aankloppen na problemen met hun energiefactuur. Het gaat soms zelfs om mensen met een inkomen die nooit eerder hulp hebben moeten vragen.

De armoede-index van Kind en Gezin is de voorbije twee jaar gestabiliseerd maar in vergelijking met het jaar 2000 zijn de cijfers verdubbeld. In 2001 was 6 procent van alle kinderen kansarm. In 2022 is dat 12 procent. Al deze signalen zijn verontrustend en nopen tot ingrijpen.

Structureel ingrijpen op armoede gaat over inkopen doen, energie betalen, werk hebben of huurprijzen betaalbaar houden. In welke mate heeft minister Benjamin Dalle zijn collega-ministers daarop aangesproken? Heeft hij een armoedetoets uitgevoerd op hun beleid? Vindt hij het problematisch dat de wachtlijst voor een sociale woning steeds langer wordt? Wat onderneemt hij zelf om dat te verhelpen?

Tot 2017 was er jaarlijkse een Vlaamse armoedemonitor. Waarom is er nooit voor een alternatief gezorgd?

Het is een goede zaak dat er overlegd wordt gepleegd met ervaringsdeskundigen. De Vlaamse Regering heeft evenwel bespaard op de opleiding tot ervaringsdeskundige. *Lise Vandecasteele* informeert naar de stand van zaken. Vindt minister Benjamin Dalle het belangrijk dat er nog steeds ervaringsdeskundigen worden opgeleid?

Het commissielid dringt erop aan deze update te bespreken met armoedeorganisaties. Dat is niet gebeurd bij de opmaak van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024. Is minister Benjamin Dalle van plan hen actief te bevragen?

6. Uiteenzetting van Suzy Wouters

Suzy Wouters zegt dat deze bijsturing nodig is vanwege de stijging van de energieprijzen. De crisis die daardoor is ontstaan zal grote impact hebben op alle mensen in armoede of mensen met een risico op armoede. De bijsturing bevat goede en vooral noodzakelijke actiepunten die het Vlaams Belang toejuicht. Zo zijn er de bijkomende sociale energiemaatregelen om de impact van de crisis op gezinnen te milderen. Er wordt voorts geïnvesteerd in het groeipakket. De schooltoeslag wordt sneller uitbetaald. De uitbreiding van het aantal erkende verenigingen waar armen het woord nemen zal bijdragen aan de strijd tegen eenzaamheid. Daarnaast is er de versterking van CAW en BIZ-samenwerkingsverbanden. Kansarmoedegegevens van Kind en Gezin worden gedeeld met lokale besturen. De strijd tegen kinderarmoede wordt versterkt.

Lokale besturen en OCMW's spelen een belangrijke rol in de strijd tegen armoede omdat ze dicht bij de mensen staan. Steeds meer gezinnen doen een beroep op hun dienstverlening. Het is een goede zaak dat de OCMW's goed ondersteund worden en bijkomende financiering krijgen om mensen te helpen en te ondersteunen.

Er blijven desalniettemin nog pijnpunten in het beleid. Veel mensen in armoede worden niet bereikt. Men moet zelf bij deze mensen aankloppen in plaats van te wachten tot ze hulp vragen. De lokale gezinscoaches zouden op dit punt een belangrijke rol kunnen vervullen. Het Vlaams Belang hoopt dat dit project snel wordt uitgerold. Daarnaast slaagt deze Vlaamse Regering er niet in om een dak boven het hoofd aan te bieden aan zij die in de meest preciaire omstandigheden leven. Er zijn liefst 182.436 kandidaat-huurders voor een sociale woning. Het laagste bouwritme ooit zorgt ervoor dat 6 procent van de Vlamingen met woonkosten hoger dan 40 procent van het inkomen kampen. De wachtlijsten in de welzijnssector moeten worden weggewerkt. Mensen in armoede die op een wachtlijst staan, worden mogelijks nog harder getroffen omdat ze niet over de financiële middelen beschikken om alternatieven te zoeken voor hun zorgnoden.

Armoede moet beleidsdomeinoverschrijdend aangepakt worden door alle ministers. Het is de enige manier om vooruitgang te boeken en werk te maken van effectieve armoedebestrijding. Het is een goede zaak dat minister Benjamin Dalle de commissie op de hoogte zal houden over de ontwikkeling van de nominale armoede-indicator.

III. Antwoord van minister Benjamin Dalle

Minister *Benjamin Dalle* zegt dat de talrijke vragen en bedenkingen aantonen dat dit plan door iedereen ernstig wordt genomen. Informatie-uitwisseling tussen Vlaamse overheid en lokale besturen is een essentieel punt. Er kan veel ontwikkeld worden op Vlaams niveau, maar het blijft belangrijk dat lokale besturen hun essentiële rol kunnen blijven spelen. Het decreet van 10 november 2022 tot wijziging van het decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Opgroeien regie en het decreet van 7 juli 2017 tot oprichting van een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid, tot vaststelling van vergunningsnormen voor private uitbetalingsactoren en tot wijziging van het decreet van 30 april 2004 betreffende de oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin, wordt uitgerold. Hij suggereert aan minister Hilde Crevits te vragen hoeveel lokale besturen zich al hebben aangemeld.

De indexering van de private huurmarkt is een goede maatregel. Andere gewesten volgen de Vlaamse aanpak. Bepaalde fracties pleitten voor een lineaire blokkering van de mogelijkheid tot indexering. De meerderheid heeft geopteerd voor een genuanceerdere aanpak die rekening houdt met de inspanningen die eigenaars al geleverd hebben om hun woningen energiezuinig te maken. Het vastgestelde energiepeil bepaalt in welke mate geïndexeerd mag worden. De minister noemt dit een verstandige maatregel omdat een goede huurmarkt niet kan zonder eigenaars. Het is rechtvaardig om rekening te houden met hun inspanningen die bijdragen tot energiezuinigheid.

Minister Benjamin Dalle toont begrip voor de nieuwsgierigheid over de extra middelen tegen kinderarmoede. Er zal niet vanuit Brussel bepaald worden hoe deze middelen worden ingezet maar wel in overleg met de relevante stakeholders. Recent overleg met de VVSG illustreert de tevredenheid over deze aanpak. Eerst afstemmen met alle actoren vergt tijd en verklaart waarom de minister nog niet in detail kan treden.

De proefprojecten gaan niet over de gezinscoaches. Het gaat om projecten ter ondersteuning van de jonge kinderen in samenwerking met het Agentschap Op-groeien. Dat de eerste duizend dagen belangrijk zijn voor de verdere ontwikkeling van een kind, is ook voor het armoedebelief relevant.

De projecten met en het onderzoek naar de gezinscoaches lopen. Deze bijsturing wijzigt daar niets aan. Het is niet de bedoeling dat het Vlaamse beleid sociale werkers van het OCMW subsidieert om deze methodiek toe te passen. Over de verdere uitrol zal worden beslist na afloop van de proefprojecten.

De vragen over studenten verdienen het gesteld te worden aan de minister van Onderwijs.

In het plan Samenleven van minister Bart Somers zijn extra middelen vervat voor de brugfiguren. Deze methodiek functioneert goed.

De discussie over praktijktesten voor discriminatie op de woonmarkt loopt reeds langer, en valt onder de verantwoordelijkheid van minister Matthias Diependaele. Minister Hilde Crevits heeft in de strijd tegen discriminatie als minister van Werk stappen vooruit gezet.

Katja Verheyen vraagt terecht aandacht voor het scannen van rechten en de collectieve schuldenregeling. Het is belangrijk dat elke bevoegde minister dat bekijkt. Deze specifieke doelgroep moet worden meegenomen.

Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024 is op twee manieren geëvalueerd. In het voorjaar van 2022 is een voortgangsrapportage uitgebracht. De evaluatie van de verschillende acties daarentegen is de bevoegdheid van elke vakminister. Daarnaast bevat deze actualisatie een stand van zaken van de lopende projecten. Beide geven zicht op de uitrol van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024.

Het is koffiedik kijken of de cijfers de komende periode zullen dalen. Er zijn op Vlaams en federaal niveau extra maatregelen genomen tegen de energiecrisis. Minister Benjamin Dalle is de laatste om de huidige situatie te minimaliseren. Samen met alle leden van deze commissie is hij gemotiveerd om de strijd tegen armoede aan te pakken. De meningen verschillen enkel over de aangewezen aanpak. Wie beweert dat de minister de situatie onderschat, doet de waarheid geweld aan.

Voorts raadt de minister aan geverifieerde cijfers te citeren. De cijfers van Pelicano zijn onjuist. Het is aangewezen te informeren op basis van wetenschappelijke data in plaats van valse berichten.

Voor de realisatie van de maximumfactuur zou 4 miljoen euro niet volstaan. De maximumfactuur valt onder het onderwijsbeleid, en vormt een afzonderlijk debat. De focus van dit budget ligt op lokale projecten in de strijd tegen kinderarmoede. De oproep verloopt in overleg met de actoren. Het is niet de bedoeling iedereen een bepaalde actie op te leggen. Er wordt gerekend op de creativiteit die van anderen uit groeit. Er zijn talrijke goede initiatieven. Het is kijken naar welke ondersteund kunnen worden.

Kinderopvang is belangrijk in de strijd tegen armoede. Er zijn veel extra middelen vrijgemaakt voor de talrijke uitdagingen in de kinderopvang. Er is nog steeds een gebrek aan capaciteit want sommige ouders vinden moeilijk een plaats. Het gaat ook om kwaliteit. De huidige investeringen zijn niet bedoeld om de tarieven te verlagen. Drempels wegwerken is een blijvend aandachtspunt maar op dit ogenblik niet de eerste prioriteit.

De samenwerking in de Vlaamse Regering verloopt goed. Er is logischerwijze altijd discussie en verschil in engagement. De coördinerende minister moet zijn collega's blijvend attent maken op dit thema. Het is op dit ogenblik alle hens aan dek. Lopende initiatieven moeten worden versterkt. Bij de opmaak van de begroting voor 2023 zijn door alle ministers extra budgetten vrijgemaakt en nieuwe initiatieven genomen. Er zijn stevige engagementen genomen in de strijd tegen armoede. Tegelijk blijven de gesprekken lopen om nog verdere stappen vooruit te zetten.

Minister Benjamin Dalle suggereert de vraag over De Wisselaar als schriftelijke vraag in te dienen. Er volgen de komende jaren enkele nieuwe oproepen in samenwerking met de VVSG.

Voor de gezinscoaches zal werk worden gemaakt van een kader dat bruikbaar is voor de Vlaamse lokale besturen.

Het protocol tegen schuldopbouw zit in zijn eindfase. De ontwerp teksten zijn afgerond en beschikbaar voor de verschillende partners. De gesprekken daarrond verliepen constructief. Er kan snel vooruitgang geboekt worden.

De wachtlijsten voor een sociale woning baren logischerwijze zorgen, en verklaren waarom minister Matthias Diependaele extra initiatieven heeft genomen om samen met de private markt voor meer sociale woningen te zorgen.

De cijfers van de Vlaamse armoedemonitor worden thans gepubliceerd door Statistiek Vlaanderen zodra ze beschikbaar zijn. De cijfers blijven zichtbaar en transparant. Er is op dit punt vooruitgang geboekt.

De opleiding van ervaringsdeskundigen is een essentieel beleidsinstrument naast de erkenning van verenigingen waar armen het woord voeren om de expertise van mensen in armoede te betrekken bij het beleid. Vanuit het armoedebeleid wordt vzw De Link ondersteund. Er is hen gevraagd hun methodiek te actualiseren. De klassieke vierjarige opleiding heeft verdiensten maar ook nadelen. Het is de bedoeling werk te maken van een modulair en vraaggestuurd systeem. Een opleiding van vier jaar volgen is een hoge drempel. Er is behoefte aan bijkomende flexibiliteit. Minister Benjamin Dalle blijft hierin investeren. Hij gelooft in deze aanpak die elk bestuur ter harte zou moeten nemen.

Er is overleg gepleegd met armoedeorganisaties en met het Netwerk tegen Armoede. Er is permanent contact. De andere Vlaamse ministers gaan ook geregeld in gesprek met hen in het kader van het verticaal overleg. Er wordt vaak naar deze gesprekken verwezen bij het nemen van beleidsbeslissingen.

IV. Replieken

Maxim Veys zegt dat de minister op sommige punten bewust wat op de vlakte blijft, zoals op vraag over de samenwerking in de Vlaamse Regering. De aanpak van de beleidsdomeinen Wonen of Onderwijs is niet de aangewezen wijze om armoede te bestrijden. De recente maatregelen van minister Matthias Diependaele bieden geen garantie op meer sociale huurwoningen.

Hij kondigt aan minister Hilde Crevits te ondervragen over gegevensuitwisseling. Het principe dat het lokale bestuur regisseur is van het lokale armoedebeleid is belangrijk. Tegelijk moeten de nodige tools aangereikt worden aan die lokale besturen. Voornamelijk kleine lokale besturen zijn niet altijd voldoende op de hoogte. Het komt de minister van Armoedebestrijding toe aan de kar te trekken.

Er zijn maatregelen genomen ten behoeve van de private huurmarkt. Het is duidelijk dat de Brusselse N-VA-fractie niet beseft dat de drie gewesten andere energieniveaus hanteren. Niveau D komt overeen met het laagste energieniveau in Vlaanderen en Duitsland. De maatregel is bijgevolg naast de kwestie maar nog altijd beter dan helemaal niets.

Het antwoord op de vragen over de bijkomende middelen tegen kinderarmoede blijft flou omdat het beleid nog in ontwikkeling is. Maxim Veys hoopt snel meer informatie te krijgen. Het is een goede zaak dat wordt samengewerkt met de VVSG. De spreker raadt de minister aan zijn licht op te steken bij intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.

De gezinscoaches frustreren de spreker. Het proefproject in Kortrijk bood inspiratie voor de projectoproep. Als een proefproject uit 2018 louter zou resulteren in een kader, is er eigenlijk tijd verloren. Iedereen zet ondertussen in op brugfiguren. Er zijn voldoende kaders. Het komt erop aan sociale werkers aan het werk te zetten die mensen in armoede opzoeken en aanklampend begeleiden.

Maxim Veys roept minister Benjamin Dalle op zijn coördinerende rol op te nemen. Het Netwerk tegen Armoede wordt ontvangen door de andere ministers maar met hun voorstellen wordt niets gedaan. Hij suggereert de minister om dat hoger op de agenda van de Vlaamse Regering te plaatsen. Vooral de beleidsdomeinen Wonen en Onderwijs hebben nog werk aan de winkel. De spreker zal daar met zijn fractie streng op toezien.

Lise Vandecasteele beaamt dat de cijfers van Pelicano niet geverifieerd kunnen worden maar benadrukt dat meer scholen erop wijzen dat het aantal kinderen met een lege brooddoos toeneemt. Ze wil weten of de minister deze signalen ook oppikt.

De aangehaalde cijfers zijn een reden tot ongerustheid en nopen tot maatregelen. Ook de sector vraagt structurele maatregelen die buiten het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024 vallen. Ze zijn de verantwoordelijkheid van de ministers bevoegd voor andere beleidsdomeinen. Dat minister Benjamin Dalle op vragen over wachtlijsten voor een sociale woning, naar minister Matthias Diependaele verwijst is verkeerd. Hij moet als minister van Armoedebestrijding alle ministers aanspreken op de problemen waarvoor zij verantwoordelijk zijn.

In oktober 2022 stond in een open brief van onder meer het Kinderrechtencommissariaat, het Netwerk tegen Armoede en de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind een oproep voor een structureel armoedebeleid door onder andere het groeipakket te versterken, en te investeren in sociale woningen en kosteloos onderwijs. Er moeten maatregelen genomen worden waardoor de armoede afneemt en de minister garant kan staan voor een daling van de cijfers. In het andere geval laat hij de zaken op hun beloop en hoopt hij op betere cijfers. Deze Vlaamse Regering levert onvoldoende inspanningen voor de zaken die gevraagd worden in de open brief. Op basis daarvan besluit de spreekster dat de minister de situatie onderschat en onvoldoende maatregelen neemt.

De financiering van de opleiding voor ervaringsdeskundige blijft behouden. Kan daaruit worden afgeleid dat de financiering niet is gedaald? Ondanks de duur waren mensen bereid de opleiding te volgen.

Minister *Benjamin Dalle* zegt dat het Kortrijkse project inspiratie heeft geboden voor de gezinscoaches maar dat dergelijk project niet toepasbaar is in elk (klein) lokaal bestuur. Er worden geen maatschappelijk werkers gesubsidieerd.

Het systeem voor de creatie van sociale woningen is niet perfect maar minister Benjamin Dalle zal zijn rol blijven spelen.

Er zijn verschillen tussen de energieniveaus. Niveau D in Vlaanderen is een lager peil in Brussel. Het Brusselse indexeringsstelsel is anders maar de verschillen zijn klein. De minister spreekt zijn tevredenheid uit over de gedifferentieerde aanpak.

Het is belangrijk uitspraken te doen op basis van feiten. Het is onmogelijk een uitspraak te doen over het aantal kinderen dat met een lege brooddoos naar school gaat.

Dat de minister in zijn omgevingsanalyse of toelichting geen melding maakt van alle cijfers die Lise Vandecasteele opsomt, betekent in geen geval dat hij de situatie onderschat. Hij benadrukt elke dag aanwezig te zijn op het terrein en goed op de hoogte te zijn van de moeilijke situatie waarin veel gezinnen met kinderen verkeren.

Minister Benjamin Dalle appelleert aan de overige ministers van de Vlaamse Regering voortdurend want dat is de rol die hij dient te vervullen. Een staatsbestel waarin één minister bevoegd is voor alles, kan slechts op weinig bijval rekenen bij de minister.

De open brief is samen met UNICEF opgesteld. De minister is recent in overleg getreden met UNICEF. Hij verwijst naar het rapport van UNICEF over het mentaal welzijn van kinderen.

Het beleidsdomein Armoedebestrijding heeft niet bespaard op de opleiding van ervaringsdeskundigen. Er is enkel gevraagd om de methodiek te actualiseren.

Stefaan SINTOBIN,
voorzitter

Katja VERHEYEN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

BIZ	BudgetInZicht
CAW	centrum algemeen welzijnswerk
CEBUD	Centrum voor begrotingsadvies en -onderzoek
EU	Europese Unie
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
SILC	Statistics on Income and Living Conditions
UNICEF	United Nations Children's Fund
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)